

Proa aplega en un llibre els articles del periodista que denunciï la relació entre els atracadors i els anarquistes

Jordi Capdevila
BARCELONA

Les dues sèries de reportatges que el periodista Josep M. Planes va escriure a 'La Publicitat' l'any 1934 per denunciar la violència anarquista han estat aplegades en el llibre 'Els gàngsters de Barcelona', que acaba d'editar Proa.

Es tracta d'un document periodístic de denúncia de gran valor històric, pel fet que Planes és considerat pioner del periodisme d'investigació a Catalunya. A més, té el valor afegit que aquests articles van ser una de les raons perquè el periodista fos assassinat per un escamot de la FAI l'agost del 1936, que va convertir Josep M. Planes en la primera víctima mortal del periodisme català.

Jordi Finestres —que ha estudiat a fons la vida i miracles de Josep M. Planes i ha fet la recopilació dels articles i el pròleg del llibre— explica a l'AVUI que, si bé es tracta d'uns articles molt estudiats a les hemeroteques, "és la primera vegada que s'apleguen en un llibre". En realitat, es tracta de dues sèries de reportatges. *Els gàngsters de Barcelona* acull vuit articles publicats entre el 4 i el 12 d'abril del 1934 al diari *La Publicitat* de Barcelona. L'altra sèrie, titulada *L'organització de l'anarquisme a Catalunya i Espanya*, consta de 23 articles que van sortir del 21 d'abril al 27 de maig del mateix any, aprofundeix en l'evolució històrica de l'anarquisme.

Es tracta d'uns articles basats en les tècniques de documentació, observació i infiltració que en la seva època rebien el nom d'*enquesta informativa* o *articles de denúncia*. Per Finestres, aquests reportatges "són un clar exemple del paper de

El periodisme temerari de Josep M. Planes

El periodista Josep M. Planes

periodista temerari que cal atribuir a Planes, un periodista polièdric que féu cohabitar en l'essència de la seva ploma els arriscats articles contra la delinqüència disfressada d'ideologia anarquista amb els reportatges sobre els cabarets de Barcelona, la crítica teatral, la crònica esportiva i la sàtira social".

En aquests articles, Planes hi denuncia les relacions entre els atracadors —els gàngsters, segons la terminologia de l'època— i les associacions anarquistes. Planes, que era molt catalanista, no veia amb bons ulls el divorci entre la CNT més extremista i la Generalitat republicana i el preocupava molt

que gent de fora de Catalunya dominés parcel·les que fins aleshores eren competència de collectius nacionals. "Per Planes el problema anarquista era una qüestió social, però també política", diu Jordi Finestres.

Tota la relació que denuncia Planes entre les bandes de delinqüents i militants anarquistes les basa en dades i fets investigats per ell mateix. En el primer article d'*Els gàngsters de Barcelona*, Planes deixa clar que "tots els elements d'informació d'aquest reportatge els hem recollit personalment, de primera mà. No cal, doncs, que els lectors esperin trobar en aquests articles cap mena de fantasia ni de divagació literà-

ria". Malgrat tot, "Planes cau en alguna incoherència", explica Finestres, ja que hi ha "interpretació i certes dosis d'opinió en els seus articles".

La revenja

Aquesta sèrie d'articles van irritar l'extremisme anarquista, que no els va oblidar. El maig del 1936, arran de l'assassinat dels germans Miquel i Josep Badia, Josep M. Planes, amb el seu amic Tísner, va engegar una forta campanya per denunciar sense embuts els autors de l'atemptat. La FAI tornava a aparèixer com a culpable. *Solidaridad Obrera* el va amenaçar i la revolta militar del 19 de juliol precipità els esdeveniments. Planes es va amagar, però el van trobar, i el seu cos va aparèixer a l'Arrabassada el 24 de juliol. Encara hi havia un altre motiu per a la mort de Planes. Era director d'*El*

be negre, que també va fustigar l'anarquisme. "Va ser la primera víctima mortal del periodisme català", corrobora Finestres.

Planes va néixer a Manresa el 1907 i va morir el 1936. Als 29 anys ja havia fet de tot en el periodisme, des de ser director d'*Imatges* i *El be negre* a redactor de *La Publicitat* i autor del llibre *Les nits de Barcelona*. També va treballar en la premsa esportiva, treballs que es publicaran pròximament en el llibre *Planes d'esport*. Després vindrà una *Miscel·lània* sobre la seva obra. I la seva Manresa natal li dedica d'aquí a uns dies un carrer al centre de la ciutat.

LES DENÚNCIES

"Els actes de sabotatge són dirigits per atracadors bregats i executats per minyons de catorze a divuit anys, procedents dels ateneus llibertaris, que és d'on surten les promocions d'anarquistes de Barcelona".

.....
"Està comprovat que les bandes d'atracadors que han actuat darrerament a Barcelona no són altra cosa que uns agents de la FAI particularment actius. Els nostres gàngsters no són lladres vulgars. Treballen, per dir-ho amb el seu lèxic, per l'ideal".

.....
"No és cert que la CNT i la FAI siguin unes associacions de gàngsters. En canvi és veritat que els gàngsters han treballat per a la FAI i la CNT. Lluitant sota una mateixa bandera trobeu gent d'una bona fe indubtable i malfactors vulgars".